

Darža pasakas

BLIŪDŽIUVIENĖ Regina

MAŽĀSIS AGURKIOKS – VĒSA DARŽA ANŪKIOKS

Šarka unt šakuos kreksieji –
Kaiž kon darži pastebieji.
Sukiniejęs, galva kraipa,
Ūdegėkis nanulaika.
Darži ana nasilonki.
Augalā tēn baisė tonki.
Ali slivuo unt šakuos
Aba unt aukštuos tuoruos
Tūpdavuos pasižvalgiti,
Gal nutvers kon nors prariti.

Vuo dabā, kuoc idīnuoji,
Šarka čerkšti nanustuoji.
Mat agorku līsvis kiepsa
Žaliūkielis tuoks keriepla.
Iššliauži ons iš puo lapa
I uždosis, tuoks ba kvapa,
Prisispaudi pailsiet’
Vėkšras gal, vuo gal varlie?

Al’ ka ons nasujudieji,
Šarka da kīk pakreksieji,
Pasistaipi unt tuoruos,
Šuoktelieji nu šakuos
I nusineši naujina,
Natuoli – i avietina.

Žaliūkielis, tas rubulis,
Līsvis krašti atsigolis,
Būtu gal kor nurītiejis,
Al’ agorkli sukrebždieji.
I sušoka:
– Ei, kaimīni! Juk tau
Agurkelis gėmi!

Kelkis, kelkis, namīguok.
Bėški lapukus prakluok.

Tegu vėsi darži žėna:
Jau agorkā išaugėna
Pėrma graži agurkioka –
Visam daržū anūkioka.
Tīnsk i mona posi ūsu.
Aš gera babūni būsu.
Sava mažiū naturiesu,
Ta tavūsius prižiūriesu.

Vėsas daržas atsiboda.
Ka sujoda, ta sujoda.
Juk tuoki gera naujina
Na kas dīna, na kas dīna.
Tik ilgā agorks žīdieji,
Ali nieka naturieji.
Jau i bėtis baisė pīka –
Nalondis žīdūs par dīka.
Jiegu namezg agurkioku,
Ta narėk tuščiu žīdoku.

Tas agorks na patvuorie,
Mažin’ darža vidurie,
Par dvi līsvis pasiskleidis,
Ūsus dā tuoliau paleidis,
Ta i džiaugtīs ī daug kam,
Tikrā, tikrā na vīnam.

Žėrnis čia nabištūrieji,
Link mažioka palinksieji
I kažin kon pažnibždieji:
– Aš tau būsu tėkras diedi,
Tu tik auk i vis ilgieki.
Būsi tuoks kap mona onkšti.
Al’ pradieji popa porkšti:

– Tu, žirneli, paskubiejė.
Gal pats vīns isinuoriejė
Agorkiukū būti diedi,
Vuo kiti kap nieka dieti?
Juk i mona onkštis gražis,
Ilgas, didelis i žalis.
Agorkiukū anuos tėktu,
Jie tik līsvis sositėktu.
Juk panaši kaimīnīsti
Ī kap tėkra giminīsti.
Diedina mažiukū būsu.
Nakraipik, žirneli, ūsu.

Bliūdžiuvienė Regina. Portėgrapė-
jė ėš R. Bliūdžiuvienės albuma

– Nu jau ne, – sujoda krapā, –
Kor agorks, tēn mūsuo lapā.
Kas tik ėn agorku rinkti,
Sikās krapu pasiskinti.
Krapā su agorkās augs,
Kartās lapās susiglaus.
Mas ton maža agurkioka
Prižiūriesma kap bruolioka.
I visor, kor būs agorks,
Tujau krapā isikors.

Ta, cibuliesi kor auga,
Pažvelgi i līsvis drauga,
I saulėki atsīsuka
Gelsva, švītinti veiduka.
Ruoduos, dā švīsuos pridieji
I puo lapās pašvīsieji.
Vuo daržuoviu viršūnėkis
Sublizgieji kap žvaigždėkis.
Ka geras naujinas gauni,
Daržas esi, na varauni.

Šilumėkis i saulėkis
Pėlnas vagas i līsėkis.
Jie lītaus kada pridies,
Tiktā auk i dā nuoriek.

Agorks sava agurkeli –
Vėsa darža anūkeli –
Su lapu minkštā užkluoji.

(Nukelta i 52 p.)

Vuo ka tas gražē mīguoji,
I kaimīnus atsisoka,
Žuodi tari, naužtroka:

– Vēsa darža padermie
Esam juk kap giminie.
Panašē iš žemis auguom,
I šaknis, i žīdus sauguom.
Panaši mas i kituoki,
Darža turam kap pastuogi.
Juk visīm saulēki švīt,
Debesis lītaus vis tīk.
Jie jūs mona agurkioka
Prijiemiet kap anūkioka,
Vēsus jumis suvadinčiau
I unt lapu susvadinčiau.
Aplie maža agurkioka
Dā pašuoktumiem ratoka.

Kuoki kalba agorks druoži!
Jie anon girdietu ruoži,
Tuo gražoma pavīdietu –
Iš pavīda nužydietu.
Kartās tas, kas arčiau žemis,
I rukšliuots, i gal pasenis,
Tīk pasaka, ka tiliek.
Nuori jūkis, nuori riek.
Tīk žiūriek – napasiklīsk,
Sava stuona išlaikīk.

Vuo tum tarpu pleštekeki
Kap lingvoji kibirkštēki
Viršum darža suplazdieji.
Mielini sparnā virpieji.
Palei žēni pažemieji,
Popas žīdi paspordieji,
Pri agorklis priplazdieji,
Sprustelieji pri krapoka,
Vērš agorka pasisoka,
Muorkā, bolbē paviedava,
Plast, i, ruoduos, išgarava.

Tāp švīsi dungaus maluoni
Tilē išsisklaidi vuori.
Daržas anon gerti gieri
I palaimuo vis klestieji.

.....
Darža prijamu kap žmuogu.
Musiet, aš kitāp namuoku.
Patis ronkas biegti biegt –
Čia palaistik, tēn raviek.
Čia nuskink kuoki lapoka,
Parumstik tvirčiau žirnioka.
Parbrauk su ronka kuopūsta.
Vuo jie rondu tarpa pūsta,
Nauji svadinu daigioka,
Ka užpēldītū tarpoka.
Kuoc darži darbū daugībi,
Al' graži anuo gīvībi.

Pasilēnkus ka ravieju,
Ruods bažnīčiuo klupinieju.
I kap ēlga Krīžiaus Keli
Vākščiuoju aš tarp vageliu.

Mona omžius jau isoka
Paskutēni gal ratoka,
Dabā darža pri numū
Sava džiaugsmū svadinu.
Anuo pasaku klausau
I kitims dā apsakau.

Diekū žēmē, āciu dongū,
Ka toru kompeli brongu.

KĀP SRAIGI I BRAŠKĪNA ĒJI

Nu kuokī dabā laikā,
Ka gimst vīrā, na vaikā.
Seni žmuonis liūb sakīti:
Dā luopšie jau ēs ganīti.
Viskon žēna, viskon muok.
Ēš pavīda kuoc nuspruok.

Jie senuolē tāp šnekieji,
Tievā nieka napridieji,
Mon balikt apsižvalgīti,
Patē viskon pamatīti.

Kor žiūriesi? Kuo baklausi?
Gal tiktā darži kaliausī
Pasakīti mon galietu,

Jie natīči prašnekietu.
Tad ī darža nuvejau
I šion ton pasiklausiau.

.....
Nakti tāp gražē līnuoji,
Ka darži vēsi mīguoji.
Vies, i tas čia naužkliova,
Sujudieji i nuščiova.
Tuoks lītus kap čiuči-liūli.
Mīga ons kuožnam isiūli.
Užlingava, užtapšnuoji,
Tīk Muorkēki namīguoji.

Ana baisē išsigonda –
Kaiži kas aplinkū londa.
Kon tēn londa – tikrā lundžiuo,
Timpčiuo lapukus i kondžiuo.
Diel lapoku bēški skaust,
Al' viršūni jie nugrauš,
Pri šaknēkiu giliau šliauš.
Vuo tada jau lauk bieduos:
Naužaugsī niekaduos.

Juk Muorkēki dā mažēki,
Tiktā šešta nedielēki,
Kap iš sieklas išsikrapšti,
Iš puo žemiu prasikapsti.
Vuo mažam ī baimiu daug.
Nažēnā, kas šalip aug.
Gal' nulaužti, gal' sutrīpti,
Žuoliū nusmelkts gausi nīkti.

Išsigondusi Muorkēki
Nakti tamīguoji bēški.
Kap žara šīk tīk pražēlpa,
Naktīs tomsa daries pēlka,
Darži nieks nasukrutieji,
I Muorkēki pradrunsieji.

Baimiu pats prisigalvuoja
I kap grumslās užsikluoja.
Džiūsti, vīsti susitraukis
I namuoki niekūm džiaugtis.
Baimis akis – juk žinā –
Plačis ī kap ežerā.

Muorka palēnki viršūni,
Ka lītaus lašā priplūdēn

Išsipėltu kap iš tauris,
I vagėki, tuoki siaura,
Kor su kituom muorkuom augi,
Kor jautīs biškioka saugi,
Susigertu viesi driegmi.
Tik kaiž kas judieti jiemi –
Kap grumslioks, patomsie jūds.
Ve, atruoda, ka ragūts.
Muorka, lapukus subraukus,
I kuprėki susitraukus,
Viršūnėki dā suraiti,
Al' pažėna: juk čia Sraigi!

– A, – Muorkėki anā saka, –
Vakar dvi mačiau pri taka
Krapa timpčiuoji už lapa.
Gal' anuos jau tavis iška?
Juk darži ta kap puo mėška:
I paklīsi, i pražūsi.
Gal ī orva kam isprūsi.
Niekor, Sraigi, tu našliaužk.
Čia, pri monis, prisiglausk.

Sraigi ragiukus pakraipa,
Tinsteli i pasistaipa.
I pasaka:
– Nagerā tu, Muorkėki,
Mon sakā.
Nagaliu aš čia krebždieti.
I braškina rėk skubieti.
Ėnu prisivalgīt braškiu.
Jau dabā mon seilis taškuos.
Sulapnuosu ba dontū.
Kap tik rasu, i kremtu.

Aš žinau, ka braškis skanis.
Prisivalgīsu lig valis.
Rėktu munī paskubieti.
Juk galiu i nasuspieti.
Paukštėms ūgas irgi tink,
Gal' anas i nusirinkt,
Kuol aš su tavėm plepiesu.
Patrauk lapa. Aš judiesu.

Muorka lapās suplasnuoji.
– Kon tu, Sraigi, sau galvuoji?
Musiet par ilgā mīguojė,

Jie lig šiuol nasužinuojė,
Ka juokiū ūgėkiu nie.
Braškis taisuos tik židiet.
Kuol pražīs, kuol dā sunuoks,
Nuvažiūs tau, Sraigi, stuogs.
Tu tèn alkana kintiesi,
Nie ūgėkis nasujiesi.

Sraigi sūkrut:
– Pagaliau, aš juk dar
Nanuvejau!
Dā tik ėnu i braškina.
Vuo, prašliaušu agrezdina,
Pailsiesu pri kuopūstu,
Tarp saluotu pasibūsu.
Vuo kap braškis baigs židieti,
Aš jau lėpsu i avietai.
Kuol iš tinās nurabiesu,
Unt prinuokīma suspiesu.

.....
Pruo raitīta sraigis kiauta
Muorka pažvelgi i skliauta.
Sauli jau aukštā pakėla,
Darži šiluma pasklēda.
Puo lapukās daug driegmies.
Tik pajudink, dā prikries.
Ta Sraigėki gerā slīs,
Nieks pilvoka nadraskīs.

Žalis Muorkas garbanėkis
Susiraiti kap sraigėkis.
Vuo Sraigėki tarp žuoliū
Su namoku unt pečiū
Par daržuoviu šali plači
Nuskubieji valgīt braški.

.....
Darža pasakas namėršt.
Tiktā kartās užsimėršt.
Aba mas girdiet nanuoram,
Sava atmintėm užmuokam.
Esam juk tuokī pruotingi,
Mums daržā nabreikalingi.
Nu i kam svadint kuopūsta?
Sokti žėrniū ėlga ūsta?
Muorka, popa i ciboli
Kas, i vaga isigolis,
Kelės šliaužiuodams ravietu,

Džiaugtīs iš širdīs galietu,
Ka tor darža tuoki graži,
Kor skani rauduona braški,
Morka, žėrnis i kuopūsts...
Stuok, sakau sau, nasipūsk.
Kuol gīvensu, kuol sveikūsu,
Aš ba darža naišbūsu.
Tik gerklie kaiž kas istrėgis. ...
Konsnis gal, a tāj kuoks štrėkis...

I PRAŽĪDA DARŽI SAULI

Darži tėkras sujudėms,
Tuoks krutiejims i šniuokštėms.
Tik na vies čia isisokis
I visīms lapus susokis.
Kelis dīnas kaiž kas diejuos,
Nakti šnabždesė girdiejuos.
Kas tik darži vakar auga,
Naujīnas i šindī gauda.
Lapus judin, žīdus kraipa,
Vīns kitam ī šuonus gnaiba.

Bondi klausinieti vieji.
Tas būk nieka nagirdieji.
Nieka nieka nažinuojis
Prašvėlpi naprasīziujis.
Dīna pleštekiū teiravuos,
Tuos tiktā sparnās viedavuos.
Bėtis irgi rimtā dėrb,
Aplie žīdus bėrb i bėrb.

Kas tèn darži atsitėka,
Ka ramībīs i nablėka?

Matā līsvie tarp ciboliu
Isitaisi kap čia bovis
Gal daržuovi, vuo gal medis.
I žinuok, kūm apsimetis,
Stumdīti kitus pradies
I saulėkis pavīdies.
Jie tuoliau i aukšti lips,
Tuoks gerā lapūts, na plėks,
Kitīms vītas napalėks.

Tad cibolis klausinieji,
Kon ta līsvie išperieji.

(Nukelta i 54 p.)

Ta atsaki:
– Namatau. Aš ė žemi ilindau.
Jūs geriau paklauskite krapa.
Ons aukštesnis, tuoliau mata.

Bolbi krapa klausinie:
– Gal čia tava giminie?
Kuoc lapukā kituokī,
Ali stombre panaši.

Kraps viršūni palingava,
Bėški bolbi mat užgava:
– Dārži aš esu savėškis.
Gal kas tava užjūrėškis
Čia atvika namačiuom
Ir išdīga najučiuom.

Čia plikakti agūnėki
Kuklė palėnki galvėki.
Bondi isiterpt i ruoda:
– Mon atruoda... mon atruoda,
Ka tas augaliuks žīdies.
Būs iš mona giminies.
Juk aš darži kap našlaiti,
Nieks nasieji, nieks nalaisti.
Gal dabā turiesu bruoli.
Nu i kas, ka vīna kuoji.

Vuo kuopūsta galva pūsta,
Mėsliau visuokiū prigrūsta.
Jie esi jau tuoks galvuots,
Turi i šnekiet kap tuoks:
– Vuo jie rimtā pagalvuoji,
Ons kap aš – su vīna kuoji.
Tik anuo galva supluota,
Musiet ė mažiau galvuota.

Jie i darža vies atlieks,
Nie cibolis napadies.
Kuoc laiškā tvėrti išauga,
Al' nu vieji naapsauga.
Jie nulūš, a baveiziesit?
Giminiūtis a nuoriesit?

Kuol vėsi darži šnibždieji,
Tas, cibuliesi, tiliejė.
Baisė iduomė atruodi,
Ka vėsi i anon ruodi.
Giminīsti pripažėna
I baveik savu vadėna.

Nie vīnam ons nasilonksta.
Kartās žvalguosi i dongu.
Ont galvuos plati kepori.
Darži nieks tuokiuos natoris.
Juk unt stība užsivuoži
Ana tikrā na diel gruoži.
Pražombė lapukā aug.
Darba anīms tikrā daug:
Tuoki galva išlaikīti,
Stība tvirtā paromstīti.
Vuo kuol žemi da palaika,
Rėk išlaukti sava laika.

Darži vėsi, kas gīvs galis,
Kas tiliejis, kas lingavis,
Pagal visū pritarėma
Tuoki prijieimi sprindėma:
Rėk kāp nuors anam padieti,
Ka suspietu pražīdieti.
Gal na piktžuoli išaugs,
Vuo būs tėkras darža draugs.

Bolbi saka:
– Aš galiečiau.
Tarp bulbuoju gal pasliepčiau.
Mona stombriu sīna stuora
Būs anam kap tėkra tuora.
Tik anuo aš nadagaunu.
Par tris līsvis tuoli augu.

Krapā linkčiuo:
– Mas natuoli.
Aukšti esam, al' par pluoni.
Daugiašakis mūsų skietis,
Kuoc namažā išsiplietis,
Priš ton darža aukštaūgi
Būtu mažas i suslūgis.
Mumis pačius viejė golda.
Daržas kap i nusigonda.
Iš ciboliu naišpeši
I pri savis naparneši.

Ali žėrnis, tas tilėnis,
Ūsta ištisi unt žemis.
Pažiūriejus ruoduos elgs.
Tarp buruoku gal pratėlps.
Tor jau popa apkabėnis,
I kitā isikabėnis.
Grėt dainiūs jau: O-pa-pa!
Bova žėrnis i pupa!

Žėrniū ūsts – kap munī ronka.
Gali kelt anon i dongu.
Gali kėbtis i kaimīna,
Pasidūt i agorkīna.
Vuo jie lazda rasti gal,
Apvīniuo i onkštis kel.
Ton naujuoka ons pasīks.
A pavīks? Tigrā pavīks!

Žėrnis sava elga ūsta
Praridena pruo kuopūsta.
Pamažiukās, pažemiams,
Pruo buruoka palapiem
Soka, raiti i vīniuoji –
Kīk pasīki, kīk valiuoji.
Jie dā bėški pasistībs,
Anon stombri i pasīks.
.....

Kāp tēn bova, nažinau.
Aš i darža nuvejau
Puo dīnuos, gal puo kituos
I sustuojuo pri tuoruos.
Būn, jau žadi kelti kuoji,
Vuo sustuoji išsižiujis.
Išsižiujau lig ausū,
Gal sakīti – lig kulnū:
Mona darža vidurie
Pati sauli švītinie!

Tik švīsuos, ka akis skaust.
Gal dabā kas nuors paklaus,
Kāp tēn sauli atsirada,
Kor cibolis, muorkas, krapā?
Mat ont stuora, aukšta kuota
Tigrā na galva supluota,
Vuo i sauli atsisokis,
Vėsas geltuonā aptokis,
Žiburiava – spiekit, kas?
Daržas pats, manau, supras.
Vuo jie tu nasupratā,
Ėk i darža būtinā!

KUO ANĖ IŠSIGONDA?

Viskuo būn i pasitaika.
Vīni pīkstas, kėti taika.

Ilgā piktis juk nagal.
Rėk pasiveiziet atgal.
Vuo jie namatā pradžiuos,
Pikčiū nie i pabunguos.
Vėsi žėna: ī nuodieji
Sužinuot, kāp prasidieji.
Vuo jie pradži sužinā,
Posi darba padarā.

Darži nieks nasusipīka,
Kaiž kas kėtkas atsitėka.
Rėktu paīškuoti pradžiu,
Pakilnuot kap ont pakračiu.

Bova tāp, ka dvi bitėkis
Popas žīdi susitėka.
Susitėkti nieka tuoki,
Bieda, ka vīnā atruodi,
Ka tas žīds tiktā anuos,
I nator čia būt kituos.
Žīdi vītas naužteka
I anuos naisiteka.

Vīna zinzaun:
– Mona žīds!
Vuo kėta:
– Tau napavīks!
I abėdvi zirzielīnis
Isivieli i peštīnis.
Vėsi darža augalā
I sustėpa kap stabā.
Kap nabovis, vies pradinga,
Debesis dungū nuslinka.
Agūnėkis cingu-lingu,
Subrazdiejusis nulinka.
Bolbi žīdus užsidari.
Tu matā, kas pasidari.

Nieks nažėna, nieks nažėna,
Kas tən būs iš tuo zīzėma.
Sulingava popas stībs:
Kas dabā dā atsilīps,
Kap kanapiesi Pilīps?

Daržū nalabā rūpieji,
Kas tən popas žīdi diejis.
Bėtis juk na kuoks korklīs

I šaknū nanukromtīs.
Kap zirzėma nabgirdieji,
Pamažu atsikūtieji.
Vėsi darža augalā
Jiemi snausti kap vākā.

Al' tinās, pri pat kuopūsta,
Kor tas laiki žemi pūsta, –
Juk kap galva padidies,
Vītas daug pačiam reikies –
I ton posi pri aviečiu
Žemi kaiž kas knis i miečiuo.
Iš giliau, iš apačiuos
Pakilnuos i pakričiuos.
Gal dabā tikrā kurklīs –
Darža tas piktadarīs?
Tuoki sveti jie sulauksi,
Niekor jau napasitrauksi.
Ons kap dalgis ēs par darža,
Grauš i dėdeli, i maža.

I surėka garsė žėrnis:
– Mon i onkšti metas kėrmis!
Kāp ilinda, nažėnau,
Ali jau nabišvarau.
I kuopūsts atsituokieji,
Bėški lig pasvīrinieji,
I nusteba: ruods, kas šliauž,
Galvuos lapu graužti grauž.

Muorka pri agorklis glauduos.
– Kaiž kas judėn mona plaukus.
Vīna maža garbanėki
Kėrmis, vuo gal musielėki
Nutūpėn jau sunkė spaud.
A-je-je, kāp munī skaud.

Bolbi patvuorie nabsnaudi,
Sava trėgraši ispraudi:
– Ai, aplėpa mon bulbuoji.
Gal atskrėda, atruopuoji
Tī rauduoni vabalā,
Kor ont nogaras taškā.
Žīdus i lapus nujies.
Monis nieks daugiau nabsies...

I par darža tuoks pašielis
Baimis pralieki šešielis.

Būtu kuožnas nusigondis,
Ali tas, kor žemie londi,
Pats iš žemis jiemi linsti,
Pamažiukās tinsti, tinsti.
Iš pradžiū rausva nuosėki.
Vuo galvėki? Kor galvėki?
Kik batraukies – nie galvuos.
Gal ons lend nu ūdeguos?
Čia jau būtu tėkras struoks.
Al' atsėlīpi buruoks.
Ons darži jau ontra meta,
I tūdie gerā suprata,
Kas par štrėkis
Būs iš žemis išsirėtis.
Tuoks pluonītis kap daigioks
Jiemi ritintīs slikioks.

Mat buruoks na šiāp daržėnis –
Šīmet ons jau ī sieklėnis.
I dabā darži vīriausis.
Natiki? Paklausk kaliausis.
Gaila, anuos darži nie,
Tudie munī patikiek.

Daržas pats isibaugėna,
Baimiu tīk prisiaugėna,
Ka visuokī vabalā,
Musielis i kirminā,
Namatīti, nagirdieti
Sulieki anuo vīšieti
Ir i kuožna augalioka
Isitaisi, isisoka.
Tėn, kor žali darža būta,
Bapalėks tik žemi jūda.

Vuo popa kontrė tilieji,
Sava žīdus apžiūrieji,
I paskiau visīms pasaki:
– Isibaiminuot jūs patis.
Nieks čia jūsu naužpūli,
A nie grauži, a nie pūdi.
Mona žīdi bėtis bėrbi
I nabova juoki kėrmi.
Vuo jie slīka išsigonduot,
Patis savī isikonduot.
Nusigraužit i nuvisit,

(Nukelta i 56 p.)

Bonifaco Vengalio nuotrauka

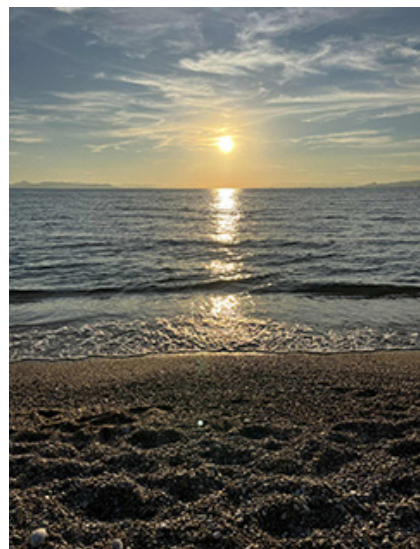
Sava derliaus naišvīsīt.

Vuo slikotis kīk pasnaudi,
Viel ī žemi isispraudi.
Niekam bluoga ons nadari,
Tiktā darža žemi ari.

Tik urveli sava tīsi
Iš vīnuos i kēta līsvi.

.....

Jie darži rondu slikoti,
Ta pasidžiaugu biškoti.
Natrukdaū, tegul gīven,
Darža žemi tapuren.
Tabūs popu onkštis stuoras.
Žėrnė tegu lėps par tuoras.
Muorkas līsvie nasutėlps.
Bolbis derliaus tik papėls,
Ka par vėsa elga žīma
Jiesu bolbis su lupīna.
I kuopūsta prisikonsu.
... jie pati nanusigonsu.

Stasės Butrimienės nuotrauka

ŽYGAIČIŲ SAKMĖ „SU LIŪTO ŽENKLU“

Regina BLIŪDŽIUVIENĖ

1937 m. Ežeruoнос skardyje ties klebonija rasta XIV a. granitinė liūto skulptūrėlė. Muziejininkai spėja, kad į Žygaičius ji pateko iš Ordino valstybės. Liūtas vaizduojamas pamynęs žaltį ir apglėbęs karalių, laikantį kryžių. Tai greičiausiai simbolizuoja pagonybės ir krikščionybės kovą. Skulptūrėlė saugoma Nacionaliniame M. K. Čiurlionio dailės muziejuje Kaune.

Vilniaus miestui įsikurti padėjo vilkas, o Žygaičius istorijon įvedė liūtas. Dabar tas kraštas mano vaikams yra gimtinė, o man gyvenamoji vieta.

– Žirgai čia!

Nusirito šauksmo aidas.
Toks išdriskęs ir paklaidas.
O pagautas pikto miško,
Jis mažais purslais ištiško.

Smigo į pušų šakas,
Kibo eglėms į skaras,
Į šaknų raizgynę niro
Ir išblėso vidur girios.

Giria nieko negrąžina.
Nori – šauk lig užkimimo,
Laidyk gerklę kiek gali,
Bet nušauksi netoli.

Gal tik paukštis išsigandęs
Plumptelės kur nors į padangę,
Bet, apsukęs ore ratą,
Vėl į medžių glėbį metas.

– Žiiiiirgaaaaai čiaaaa!

Ne, matyt kažkam Žvėrūnė
Protą į kulnis išstūmė
Ir į jo buveinę tuščią
Gilių įmetė rieškučią.

Nieks miške žirgų negano.
Gal tik laumės prasimano
Šitaip žmogų paklaidinti
Ir klampynėj paskandinti.

– Širhaaaai, čiaaaa!!!

Širhas trūkteli pečiais.
Tegu Dievas man atleis,
Jei kas pragaro miške
Pašaukė vardu mane.

Tai pikti pagonių monai,
Juodo pragaro prajovai
Mano vargšę sielą puola.
Į tave, Stiprybės Uola,
Aš šaukiuosi, išklausk.
Gelbėki, nepražudyk.

Širhas – Ordino vedlys.
Jo nedidelis būrys
Tyrelio giria keliavo,
Miško slaptakiais vingiavo,
Spraudėsi vilkų takais,
Kapstėsi meškų laužais
Ir skubėjo, gal suspės,
Kol saulutė patekės,
Iš prakeiktos raizgalynės
Šiaip ne taip išsikapstyti.

Jie iš Žemaitijos grįžta.
O juodi apsiaustų kryžiai
Tartum šakos virpuliavo.
Bet naktis visus apgavo.

Širhas skaudžiai suvaitojo.
Kur jo koja? Kur jo koja?